

Paweł Plichta<http://orcid.org/0000-0001-6976-9350>

Uniwersytet Jagielloński

pawel.plichta@uj.edu.pl

DOI: 10.35765/pk.2022.4001.22

Sprawozdanie z konferencji naukowej *Oblicza
postpamięci 5 – konflikty czy negocjacje? /
Faces of Postmemory 5 – Conflict or Negotiations?*
(Kraków, 25–26.10.2022)

Kategorię postpamięci do dyskursu naukowego wprowadziła Marianne Hirsch, urodzona w Rumunii amerykańska badaczka pracująca na Uniwersytecie Columbia. Autorka *Family Frames*, skupiając się na własnych doświadczeniach z dzieciństwa oraz poznając rodzinną historię, analizowała, w jak różnorodny sposób prowadzone są narracje o przeszłości. Koncentrując się na ofiarach traumy, śledziła ona konsekwencje dramatycznych doświadczeń towarzyszące nie tylko osobom, które je przeżyły, ale w szczególności ich dzieciom. Drugie i kolejne pokolenia, jak dowodzi badaczka, formowane są przez traumy przekazywane między generacjami – niekiedy nawet bez słów. Postpamięć to w tym kontekście określenie człowieka typ pamięci indywidualnej, która odwołuje się do doświadczeń ascendentów poprzez elementy zarówno uświadomione, np. opowieści rodzinne, jak i nieświadomione, m.in. rozmaite sposoby zachowania ofiar traum, przemilczenia, atmosferę i emocje towarzyszące spotkaniom rodzinnym. Tak rozumiana postpamięć jako pamięć przedstawicieli drugiej i kolejnych generacji dziedziczących traumy po swoich bliższych i dalszych przodkach stała się po raz piąty tematem interdyscyplinarnej konferencji naukowej pt. *Oblicza postpamięci*, która odbyła się w dniach 25–26 października 2022 r. w Krakowie. Cykl spotkań zainicjowany został w Instytucie Studiów Międzykulturowych Uniwersytetu Jagiellońskiego w 2014 r. Piąta edycja stanowiła przedsięwzięcie zorganizowane we współpracy z Instytutem Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, tym razem także pod patronatem Sekcji Badań nad Dziedzictwem i Pamięcią Kulturową Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Partnerem konferencji było Muzeum KL Plaszow w Krakowie.

Organizatorzy zaproponowali ramy tematyczne, tym razem pytając o to, czy pamięć musi być źródłem konfliktów, czy też może się stać

Sugerowane cytowanie: Plichta, P. (2023). Sprawozdanie z konferencji naukowej „Oblicza postpamięci 5 – konflikty czy negocjacje? / Faces of Postmemory 5 – Conflict or Negotiations?” (Kraków, 25–26.10.2022). © ⓘ *Perspektywy Kultury*, 1(40), ss. 333–344. DOI: 10.35765/pk.2023.4001.22.

obszarem negocjacji. Namysł nad zagadnieniami konfliktów i negocjacji zatem stał się dominantą większości wystąpień konferencyjnych. Podobnie jak w poprzednich latach zachęcano osoby zainteresowane do twórczej analizy tytułowego zjawiska w odniesieniu do traum z różnych obszarów geograficznych i kontekstów historycznych. W ten sposób ponownie udało się zgromadzić i poddać dyskusji badania realizowane przez reprezentantów różnych dziedzin i podejść teoretycznych oraz metodologicznych. Oprócz badaczy z polskich ośrodków naukowych: kulturoznawców, historyków, literaturoznawców, językoznawców, socjologów, politologów, historyków sztuki, filmoznawców, teatrologów, referaty wygłosiły też osoby z Czech, Izraela, Litwy i Stanów Zjednoczonych. Referaty wygłoszono w języku polskim i angielskim, przy zapewnionym tłumaczeniu symultanicznym.

Obrady i sesję plenarną otworzyli: pomysłodawczyni cyklu dr hab. Małgorzata Gaszyńska-Magiera, prof. UW oraz dziekani Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ – dr hab. Paweł Laidler, prof. UJ oraz Wydziału Lingwistyki Stosowanej UW – prof. dr hab. Ewa Żebrowska. Warto zaznaczyć, że nad najwyższym poziomem merytorycznym konferencji czuwali wybitni uczeni o uznanym dorobku naukowym współtworzący Komitet Naukowy: prof. dr hab. Magdalena Saryusz-Wolska (Uniwersytet Łódzki), prof. dr hab. Anna Wolff-Powęska (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny), prof. dr hab. Paweł Próchniak (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie), prof. dr hab. Bogdan Szlachta (Uniwersytet Jagielloński) oraz dr hab. Tomasz Łysak (Uniwersytet Warszawski).

Wykład inauguracyjny pt. „Narrating Defeat, Generating Hope” wygłosiła prof. Ann Rigney z Universiteit Utrecht, przedstawiając założenia, wstępne wyniki oraz postulaty z prowadzonych aktualnie badań nad pamięcią kulturową o protestach w Europie. Szeroka europejska i historyczna perspektywa tradycji kontestacji była jednym z wielu przykładów aktualności i aktualizacji przeszłości w teraźniejszości.

W sesji plenarnej przedstawiono trzy referaty. Magdalena Żakowska (Uniwersytet Łódzki) skupiła się na kwestii publicznego zarządzania (post)pamięcią o II wojnie światowej w działalności Centrów Rosyjskich w Niemczech i Austrii. Beata Popczyk-Szczęśna (Uniwersytet Śląski) proces negocjowania różnych pamięci pokazała na przykładzie spektakli biograficznych, *Leni Riefenstahl. Epizody niepamięci* oraz *What the heil?!*, zrealizowanych na deskach Teatru Śląskiego. Trzecim prelegentem w tej części obrad był Joe Delap (Athens State University), który w swoim referacie analizował powieść Harry’ego Mulischa pt. *Zamach* (oryg. tytuł: *De Aanslag*, ang. *The Assault*) uznawaną za przykład reprezentacji pamięci wielokierunkowej w rozumieniu Michaela Rothberga.

W ten sposób w zróżnicowanej tematyce postpamięci znalazło się też jej holenderskie oblicze literackie.

Następnie dwudniowe obrady i dyskusje odbywały się w dwunastu panelach zorganizowanych z uwagi na analizowane wątki, tematy, utwory literackie, dzieła filmowe lub regiony geograficzne. Nie sposób oddać w krótkiej formie stopnia oryginalności i znaczenia zaprezentowanych wystąpień, przygotowanych na podstawie – w wielu przypadkach – wieloletnich żmudnych badań. Niemniej z kronikarskiego obowiązku warto wspomnieć konkretne osoby, ich afiliacje i oblicza postpamięci, którymi zechcieli wzbogacić to naukowe przedsięwzięcie.

Grzegorz Bubak (Uniwersytet Jagielloński) przybliżył, które węgierskie traumy narodowe i w jaki sposób ukazane są w kinematografii tego kraju. Trudne dzieje czesko-niemieckiego współlistnienia i współczesne narracje o nich uczynił przedmiotem swojego wystąpienia Wojciech Bednarek (Instytut Polski w Pradze). Z kolei Francesco Trupia (Uniwersytet Mikołaja Kopernika) w referacie zatytułowanym *The post-memory of the 'revival process': objects and heritage of the generation after in postsocialist Bulgaria* przedstawił wyniki badań empirycznych wśród drugiego pokolenia mniejszości tureckiej.

W dwóch kolejnych wystąpieniach pokazano mechanizmy (post)pamięci w kontekście rosyjskiej agresji na Ukrainę. Katarzyna Jędraszczyk (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) zaprezentowała następujące fazy zachodzącego w społeczeństwie i przestrzeni publicznej procesu uzgadniania pamięci w odniesieniu do konkretnego dziedzictwa kulturowego, nazwanego „wojną pomników”, z kolei Sławomir Doległo (Uniwersytet Jagielloński) przedstawił przykłady komunikacji wizualnej, w których opór wobec wojny wyrażany jest przez zastosowanie takich praktyk jak: *détournement* (fr. odwrócenie, przechwycenie), *subvertising* (ang. dywersja) i *culture jamming* (ang. zagłuszanie kultury). Kontestacyjne praktyki konsumenckie i obywatelskie, jak zauważył prelegent, odwołują się do traum z przeszłości dla uwypuklenia aktualnych zagrożeń i sprzeciwu wobec polityki „Putlera”.

Inicjatywy skłaniające do refleksji i dyskusji nad strategiami dekolonizacji przestrzeni w Lizbonie przedstawiła Karolina Golemo (Uniwersytet Jagielloński). Badaczka zrelacjonowała współczesne debaty z udziałem potomków imigrantów z byłych afrykańskich kolonii (*afrodescendentes*) toczone wokół Pomnika Odkrywców (Padrão dos Descobrimentos) w dzielnicy Belém oraz projektu Pomnika Pamięci Osób Zniewolonych (Memorial de Homenagem às Pessoas Escravizadas), wpisując także swoją analizę w ustanowioną przez UNESCO Dekadę Osób Afrykańskiego Pochodzenia (2015–2024).

Autorzy kolejnych kilku wystąpień również zajęli się pomnikami jako miejscami i formami pamięci, które w wielu przypadkach mają potencjał konfliktogenny, wymagający negocjacji pamięci wielokulturowej. Katarzyna Kącka (Uniwersytet Mikołaja Kopernika) podjęła próbę klasyfikacji współczesnych sporów o przestrzeń i miejsca pamięci oraz odpowiedzi na pytanie o przyczyny ich powstawania i sposoby rozwiązywania. Przypadek byłego niemieckiego nazistowskiego obozu pracy i koncentracyjnego Plaszow jako „laboratorium pamięci i postpamięci” zaprezentowała natomiast Marta Śmietana (Muzeum KL Plaszow). Z kolei Łukasz Skoczylas (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) przedstawił wyniki badań dotyczące konfliktów wokół inicjatywy powstania pomnika Polaków wysiedlonych z Wielkopolski w czasie II wojny światowej. Do polskich kontrowersji, protestów i sporów, wykorzystując kategorię „postpamięci rywalizującej”, nawiązała też Aleksandra Kumala (Uniwersytet Jagielloński). W trakcie wystąpienia sformułowała tezę, iż długotrwała wiktyimizacja i gloryfikacja określonej grupy społecznej warunkuje negatywny stosunek do „zapomnianych ofiar nazizmu”. Pierwsza grupa została zdefiniowana jako polscy więźniowie obozów koncentracyjnych (członkowie organizacji podziemnych, cywile lub duchowni, zwykle katolicy), natomiast druga to nieheteronormatywni więźniowie kacetów; próby jej upamiętnienia podejmowano w Warszawie i na terenie Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau. Wymiar monumentów jako rodzaju zadośćuczynienia lub rekompensaty był z kolei przedmiotem referatu Rebecki Katz Thor (Stockholm University). Badaczka przeanalizowała trzy przykłady pomników, które mogą pełnić taką funkcję: finalizowany pomnik LGBTQI+ w Göteborgu, niezrealizowany pomysł monumentu upamiętniającego szwedzki kolonializm oraz oddolna inicjatywa stworzenia pomnika ofiar rasistowskiego mordercy – Petera Mangsa. Odśloniecie tego ostatniego, Pomnika Antyrasistowskiego – jak jest powszechnie określane – zaplanowano na 2024 r. w Malmö.

Wystąpienie Marcina Jarzabka (Uniwersytet Jagielloński) dotyczyło teoretycznych i metodologicznych problemów związanych z włączeniem kategorii postpamięci w historię mówioną (*oral history*). Upływający czas i odchodzenie świadków okropności II wojny światowej oraz świadków zbrodni i ludobójstwa systemów totalitarnych sprawia, że narracje drugiego pokolenia zaczynają odgrywać coraz większe znaczenie dla historyków zajmujących się historią mówioną. Komparatystyczną analizę koncepcji milczenia jako kategorii analitycznej w badaniach nad procesami narodotwórczymi zaproponowała w swoim wystąpieniu pt. *An Anthropological Look at Some of the Challenges of Today's Spain from the Perspective of Long-Lasting Silences* – Elena Soler (Charles University). Refleksje nad selektywnością pamięci, czyli równoległymi procesami zapominania, przemilczania i pamiętania

o przeszłości badaczka ujęła w perspektywie aktualnych wyzwań stojących przed Hiszpanią i innymi społeczeństwami europejskimi.

Z kolei Sylwia Papier (Uniwersytet Jagielloński) przedstawiła krytyczną analizę możliwości obcowania z interaktywnymi narracjami biograficznymi ocalałych z Szoa. Mowa była o zagrożeniach i szansach projektu University of Southern California Shoah Dimensions in Testimony (USC Shoah DiT) zainicjowanego i realizowanego przez USC Shoah Foundation. Wykonawcy przedsięwzięcia, kontynuując zapoczątkowane w 1994 r. nagrania ocalałych z ludobójstw, czynią to obecnie w formie interaktywnych biografii, opartych na systemie pytań i odpowiedzi, umożliwiających podtrzymywanie dialogu z ocalałymi. Ważnymi wątkami podjętymi przez referentkę były pytania i refleksje nad kwestiami etycznymi i statusem tego typu materiałów – obiektów postpamięci – oraz ich funkcjonowaniem i wpływem na kolejne generacje w warunkach ich przestrzennego i czasowego oddalenia od traumatycznych wydarzeń, o których dowiadują się dzięki obiektom 3D.

Gila Oren (College of Management Academic Studies, Tel Aviv) przybliżyła uczestnikom konferencji wskaźnik „subiektywnego poziomu wpływu Holokaustu” (SHIL, *Subjective Holocaust Influence Level*) potomków ocalałych z Holokaustu oraz jego wpływ na ich codzienne życie, nawyki i samopoczucie. Badaczka zaprezentowała też wyniki dwóch oddzielnych badań, w rezultacie których ustalono, że wyższy SHIL jest skorelowany z takimi stanami i sposobami zachowania jak: nadmierne zamartwianie się, zwiększona podejrzliwość wobec innych, większy lęk o przyszłość, odczuwanie potrzeby przetrwania, niechęć do ryzyka, samoocena zdrowia i niechęć do wyrzucania jedzenia.

Dzięki wypowiedzi Agnieszki Caban (Uniwersytet Warszawski) w trakcie konferencji pojawił się także temat niemieckich zbrodni ludobójstwa dotyczących Romów i Sinti. Referentka przedstawiła praktyki związane z pamięcią o ofiarach Zagłady w kontekście współczesnego stosunku do zmarłych w społecznościach polskich Romów.

Dominantą postpamięciowych wystąpień są te, w których autorzy analizują konkretne dzieła literackie, filmy czy przedsięwzięcia artystyczne. Tak było również podczas piątej edycji krakowskiej konferencji. Wystąpienie Jana Miklasa-Frankowskiego (Uniwersytet Gdański) zostało poświęcone analizie rodzinnej pamięci w książce Moniki Sznajderman *Falszerze pieprzu*. Anna Jamka (Uniwersytet Warszawski) ukazała inne oblicze – hiszpańskiej postpamięci o wojnie domowej w powieściach graficznych, których autorzy inspirowali się życiem i twórczością Federika Garcíi Lorki. Temat pamięci i postpamięci w hiszpańskim społeczeństwie podjęła także Marta Kobiela-Kwaśniewska (Uniwersytet Śląski). Badaczka skoncentrowała się na nowym w dyskursie literackim spojrzeniu na czasy frankizmu

i niejednoznaczne oceny działania dwóch emblematicznych instytucji opiekuńczo-wychowawczych Patronato de Protección de Menores i Patronato de Protección a la Mujer. Próby wynegocjowania „modelu pojednania pomiędzy zwolennikami i przeciwnikami spuścizny frankizmu” przedstawiła, analizując powieść Care Santos *Media vida* [*W połowie życia*].

Joanna Jasłowska (Uniwersytet Jagielloński) zaprezentowała spór toczący się wśród badaczy wokół samej kategorii postpamięci, w odniesieniu do chilijskich dzieł zaliczanych do nurtu „literatura córek i synów” (*literatura de los hijos*). Z kolei Greta Štikelytė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore) przybliżyła rozmaite strategie pamięci o Szoa w literaturze litewskiej, wykorzystując dzieła Rity Gabis, Juliji Šukys, Silvii Foti, Rūty Vanagaitė i Arkadijusa Vinokurasa.

Próbę poszukiwania innego oblicza postpamięci w „zwrocie plebejskim” polskiej literatury podjęła Magdalena Stefańska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), koncentrując się na konfliktach pomiędzy różnymi strategiami narracyjnymi w utworach literackich i historycznych opracowaniach podejmujących temat historii chłopskiej dziedzictwa chłopskiego. Natomiast Weronika Korzeniecka (Uniwersytet Jagielloński), mimo komparatystycznego tytułu referatu, skupiła się na postpamięciowej analizie książki *Lezioni di tenebra* Heleny Janeczek.

Tetralogia Siergieja Lebiediewa, czyli: *Granica zapomnienia* (2010), *Rok komety* (2014), *Ludzie sierpnia* (2015), *Dzieci Kronosa* (2018), była przedmiotem analizy Martyny Kowalskiej (Uniwersytet Jagielloński). Badaczka w kontekście „wojen pamięci” w przestrzeni rosyjskiej kultury oraz posttraumy, będącej niechcianym i odrzucanym dziedzictwem Rosjan, przedstawiła kondycję współczesnego rosyjskiego społeczeństwa.

O strategiach, które prowadzą do przechwycenia lub nawet zawłaszczenia narracji holokaustowej w literaturze serbskiej, mówiła Sabina Giergiel (Uniwersytet Jagielloński), przedmiotem analizy czyniąc powieści: *Kao zlato u vatri* [Jak złoto w ogniu] Aleksandara Petrova i *Ostaci sveta* [Resztki świata] Igora Marojevicia. Akcent został położony na modelu pamięci opartym na próbach przechwycenia prowadzących do instrumentalnego wykorzystania opowieści o cierpieniu innych (w tym wypadku Żydów) w celu odsunięcia od siebie odpowiedzialności za zaniechania, a nawet ewidentne winy.

Jędrzej Wijas (Uniwersytet Szczeciński) skupił się na powojennym reportażu literackim o Szczecinie, wskazując na zastosowane praktyki mające na celu przejąć pamięć miasta wcześniej niemieckiego oraz stworzyć i ugruntować jego nową, polską pamięć o mieście. Z kolei Marcin Zaborski (Uniwersytet SWPS) przedstawił sposób i zakres oddziaływania czasopism dla dzieci publikowanych w okresie 1945–1989 na kształtowanie pamięci o II wojnie światowej w kolejnych pokoleniach.

W swoim referacie pt. *The American Armenian Press in the United States and the Construction of Durable Memory (1920s–1950s)* Simon Payaslian (Boston University) wskazał na sposoby budowania „trwałej pamięci” o ojczyźnie i ludobójstwie w periodykach Ormian, ukazujących się w języku angielskim i ormiańskim we wskazanym w tytule okresie. W wystąpieniu zidentyfikowano dwie sprzeczne postawy w budowaniu ormiańskiej pamięci zbiorowej: akcentującej pamięć o „starym świecie” oraz instrumentalizującej pamięć na rzecz integracji w „nowym świecie”.

Problem traumy dzieci, które przyszły na świat w domach nazistowskiej organizacji Lebensborn eingetragener Verein, podjęła Joanna Bednarska-Kociołek (Uniwersytet Łódzki). Przedmiotem analizy uczyniła teksty faktograficzne takich autorek jak: Dorothea Schmitz-Köster, Gisela Heidenreich i Ingrid Oelhafen.

Podobnie jak w poprzednich edycjach konferencji nie zabrakło wystąpień, których autorzy analizowali dzieła filmowe. Barbara Weźgowiec (Uniwersytet Jagielloński) mówiła o negocjacjach i konfliktach w narracjach tożsamościowych bohaterów filmu *Dowód tożsamości* Mikołaja Grynberga, w którym autor i jego rozmówcy próbują udzielić odpowiedzi na pytanie, co to znaczy być współczesnym Żydem w Polsce. Film *Hannas schlafende Hunde* Andreea Grubera omówiła Olga Wesołowska (Uniwersytet Łódzki), wskazując na problem odkrywania żydowskiej tożsamości w warunkach powojennej Austrii. Z kolei Piotr Kletowski (Uniwersytet Jagielloński) podjął próbę ujęcia w szerokim spektrum kultury tematu II wojny światowej w kinematografii japońskiej. Pamięć protetyczną w ciekawy sposób przedstawiła w swoim wystąpieniu Kamila Żyto (Uniwersytet Łódzki), analizując zjawisko „przepisywania” przeszłości PRL-u we współczesnym kinie polskim.

Teatralne oblicze postpamięci odsłoniła przed uczestnikami konferencji Hanna Książniakiewicz (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie), analizując spektakl pt. *1946* w reżyserii Remigiusza Brzyka.

W jaki sposób artyści starają się przepracować traumy, wcielając się w podwójną rolę: terapeutę i pacjenta? Na to pytanie odpowiedziała w swoim wystąpieniu Marta Anna Raczek-Karcz (Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie), omawiając krytycznie przedsięwzięcia artystyczne autorstwa trzech wybranych grafików. Przykładami kolejnych generacji uczyniła odpowiednio artystów i ich dzieła. W przypadku drugiego pokolenia byli to Thomas Kilpper – „Don't Look Back” oraz Andrzej Kowalczyk i jego cykl „Miejsca postoju”. Natomiast w odniesieniu do trzeciego pokolenia – Witold Zaręba i jego projekt „Non omnis moriar”.

Organizatorzy konferencji przewidzieli również czas i miejsce dla prezentacji dokonań młodych badaczy podejmujących problematykę polskiej postpamięci pod okiem swoich mistrzów. W jednym z paneli Beata

Użarowska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) wygłosiła referat pt. *Nadawca publiczny i pamięć zbiorowa w Polsce. Analiza zawartości ramówki Telewizji Polskiej (lata 2015–2019) ze szczególnym uwzględnieniem audycji o tematyce polityczno-historycznej – wyzywania metodologiczne*. Filip Oszczyk (Uniwersytet Jagielloński) zaprezentował wyniki swoich dociekań w zakresie instytucjonalizacji postpamięci o „żołnierzach wyklętych”. Z kolei Paweł Taradejna (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski) mówił o pamięci zbiorowej Polaków w kontekście polityki historycznej III Rzeczypospolitej po 2015 r.

Ważnym głosem na zakończenie konferencji było wystąpienie *Born into a broken world: The Holocaust carrier* Susan Jacobowitz (The City University of New York), która z jednej strony jako badaczka, z drugiej zaś jako „nosicielka traumy” tak mówiła:

[mój ojciec] nigdy nie chciał rozmawiać o tym, co spotkało jego i jego rodzinę w przeszłości (...) Zmagalam się z wyobcowaniem i brakiem tożsamości. Kiedy mój ojciec w końcu podzielił się ze mną swoją historią, zaczęłam poznawać siebie i znacznie się do niego zbliżyłam. Ale musiałam też nauczyć się, jak przyjąć nową rolę: rolę nosicielki Holocaustu.

Dzięki współpracy organizatorów z pracownikami Muzeum KL Płaszów uczestnicy konferencji mieli okazję poznać *in situ* historię byłego niemieckiego nazistowskiego obozu pracy i koncentracyjnego Płaszów oraz dowiedzieć się i zaobserwować w trakcie oprowadzania, jak funkcjonuje pamięć i postpamięć o tym miejscu w Krakowie.

Uczestnicy piątej edycji konferencji, wśród których byli też prelegenci poprzednich spotkań w ramach tego cyklu, zdecydowanie poparli pomysł i zachęcali organizatorów do kontynuowania krakowskich spotkań w tej formule. Pozytywne opinie i konstruktywne oceny zostały sformułowane w przeprowadzonym badaniu ewaluacyjnym wydarzenia. Interdyscyplinarna konferencja naukowa *Oblicza postpamięci 5* została dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Doskonała Nauka – wsparcie konferencji naukowych, realizowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Każda poprzednia edycja cyklu konferencji *Oblicza postpamięci* przyniosła trwały wkład w nurt badań postpamięciowych w postaci kolejnego opublikowanego tomu. Nie inaczej jest i w tym przypadku, gdyż wiele referatów znalazło swoje rozwinięcie w formie artykułów naukowych, z którymi będzie można zapoznać się w otwartym dostępie w formie numeru tematycznego czasopisma „Politeja”.

Rejestracja uczestników konferencji. Fotografia: Magda Rymarz

Wystąpienie Dziekana Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego otwierające obrady konferencji. Fotografia: Magda Rymarz

Uczestnicy sesji plenarnej. Fotografia: Magda Rymarz

Obrady w sekcjach. Fotografia: Magda Rymarz

Dyskusje panelowe. Fotografia: Magda Rymarz

Dyskusje panelowe. Fotografia: Magda Rymarz

Oprowadzanie jednej z grup uczestników konferencji na terenie Muzeum KL Płaszów.
Fotografia: Paweł Plichta

Dyskusja w sesji plenarnej. Fotografia:
Magda Rymarz

Spotkanie kulturalne. Fotografia: Magda
Rymarz

Paweł Plichta – kulturoznawca, religioznawca, adiunkt w Instytucie Studiów Międzykulturowych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół dziedzictwa kulturowego, Biblii jako wieloaspektowego tekstu kulturotwórczego i jego recepcji w kulturach. Jest autorem m.in. monografii pt. *Estera w kulturach. Rzecz o biblijnych toposach* (Księgarnia Akademicka, Kraków 2014). Od kilku lat zajmuje się również problematyką turystyki religijnej i narracjami wspomnieniowymi polskich pielgrzymów do Santiago de Compostela.